

Svenska lyxsamhällena – stänger in sig bakom murar

Publicerad 28 sep 2018 kl 21.16

ONSALA. Den lokala byggföretagaren Bengt-Åke Sparrman blev rikskänd som mannen bakom Sveriges första grindsamhälle.

Han vände sig mot den bilden – men köparna flockades efter ryktet om ett lyxliv bakom mur.

– Vi fick ju bra gratisreklam, säger Sparrman.

Forskare varnar nu för den nya bostadstrenden och i småländska Gnosjö byggs nu ett exklusivt och stängt samhälle.

Bakom en tre kilometer lång mur.

Dela artikel

I april 2015 blev ett område i Onsala känt som Västsveriges, kanske hela landets, första gated community.

Projektet kunde ha varit ett i raden under rådande byggboom, men en kort mening i säljtexterna fångade intresset:

"Du når Poppel Parks inhägnade område via den fjärrstyrda grinden".

En mur skulle omgärda hela området. Och en låst grind skulle stoppa obehöriga.

Sveriges första grindsamhälle skulle byggas i stilsamma Onsala, på Onsalahalvön strax väster om Kungsbacka, ibland kallat "Sveriges guld kust".

Bengt-Åke Sparrman byggde ett av Sveriges första gated community

Bengt-Åke Sparrman – en lokal hantverkare som driver en liten byggfirma med fyra anställda – blev symbolen för ett nytt slutet samhälle som höll på att växa fram. Sparrman medverkade i bland annat Studio Ett i P1, SVT, Göteborgs-Posten, GT, TV4, Metro och lokala tidningar.

Nu, över tre år senare, går vi igenom det nybyggda området, som fått namnet Poppel Park efter poppelträden i området. Vi passerar ingången till området, där det inom några veckor ska monteras en låst järngrind.

Vid ingången till Poppel Park ska snart en järngrind monteras.

Foto: LOVISA WALDECK

Redan när området planerades pratades det om bostadsområdet som en svensk motsvarighet till pensionärsparadisen i Florida. Nu passerar vi den nyligen anlagda boulevanen. En rullator står utanför en av bostadsdörrarna.

– Men det är blandat folk som bor här, både pensionärer och barnfamiljer, säger Sparrman.

MEST SETT

Här njuter björnen Nora i djurparken – rullar runt i spåna

Här njuter björnen Nora i djurparken – rullar runt i spåna

GT Älg ihjälskjuten i vänthall på bussterminal

GT Familjen Löfgrens bil fattade eld på motorvägen: "Började ryka"

SENASTE NYTT

NÖJE 06.00

Alexander, 18, tog farväl av familjen – sedan dog han

GT 14.27

Torg spärrades av helt – man misstänks ha hotats under färd

GT 12.56

Person skuren vid rånförsök – polis söker efter gärningsman

SHL 13.48

Frölundas tuffa smäll: Sex (!) spelare saknas

GT 12.29

Polisens viktiga fynd – efter dödsskjutningen

SCEN 12.02

Andrea Edwards är elektrisk i "Dogville"

GT NÖJE 11.21

Här är Viveca Lärens nya hemliga projekt

ALLSVENSKAN 09.00

Hyséns besked: "Det är inget mer med det"

GT 07.07

Älg ihjälskjuten inne på bussterminal: "Chockad"

GT 06.00

Mathias familj i skräck – bilen började brinna

BLOGG

THOMAS MATTSSON

Åklagare fick nej igen – domstolen skyddar Expressens källa

Har du ett nyhetstips?
Så kontaktar du Expressen

Han pekar mot den nybyggda poolen, 150 centimeter djup, en bit bort. Det blåser kraftigt från havet, som ligger bara några hundra meter bort, och simbassängen är övertäckt för vintern. Intill löper den långa stenmuren som ramar in området. Men muren blev till slut bara 1,1 meter hög. Högre gick inte, på ett säkert sätt, att bygga den speciella stengärsgränd som Sparman ville ha.

LÄS MER: [Här bor de redan bakom stängsel](#)

Och han vänder sig mot den bild av grindsamhälle som målats upp i debatten.

– Det var bra att det blev en diskussion om det. För på det sättet fick vi reklam. Men det är ingen gated community för det är bara en grind, en mur på typ en meter och sen staket runt. Det är inte mer än vad du har runt en villatomt.

7 000 kvadratmeter omgärdat av mur

Men ryktet om Poppel Park som grindsamhälle tycks ha lockat. Alla lägenheter i det 7 000 kvadratmeter stora området är nu sålda. De största lägenheterna på 118 kvadratmeter gick för runt fyra miljoner kronor, och alla har flyttat in. Sparman tror att åtminstone några av kunderna valde området på grund av tryggheten och ryktet om ett "gated community".

– Det tror jag. Det är vad jag hört.

Men hur tryggt är det inhägnade området?

Någon mil bort, intill järnvägen, ligger polishuset i Kungsbacka. Nyttillrädda kommunpoliserna Anna Lindqvist låter lite skeptisk när det nya området kommer på tal.

LÄS MER: [Överklassområdet – som de rika inte fick ha för sig själva](#)

– Det var ju kontroversiellt när det skulle byggas.

– Att folk skulle vara tryggare där än någon annanstans, det tror inte vi på. Det blir en känsla av trygghet, men det är inte tryggare där än någon annanstans.

När Kungsbackapolisen, för tidningens räkning, tar fram brottsstatistiken för området visar det samma sak:

"När vi ser på området runt Poppel Park och andra närliggande gator i Onsala i nutid visar inte brottsstatistiken någon skillnad på inhägnat område eller inte. När vi tittar på Poppel Park och närliggande områden från åren 2014-2018 visar inte heller det någon skillnad i anmälda brott."

Boende vänder sig mot bilden av grindsamhällen

Gated communities, som senare försvenskats till "grindsamhällen", blev ett känt begrepp i Sverige 2008 och kännetecknas av ett inhägnat område med någon form av inträdeskontroll.

2008 byggdes Victoria Park i stadsdelen Limhamn i Malmö. Några hundra bostadsrätter på ett område med restaurang, spa och bar. Allt samlat bakom grindar. Senare uppmärksammades också ett område på Dalgångsgatan i Mölndal. Ett villaområde där 18 familjer bor inhägnat i nio parhus med gemensam pool, boulebana, en liten park. Och en låst grind in till området.

Victoria Park i Malmö.

Foto: LASSE SVENSSON

När vi nu söker boende i området vill ingen, liksom i Poppel Park, prata om livet bakom inhägnaderna. De enstaka boenderöster som hörts tidigare har protesterat mot bilden av ett gated community. Forskare påpekar också att Sverige saknar de mer renodlade och hårdbevakade grindsamhällen som finns i exempelvis USA, Sydamerika och Sydafrika.

Men det finns ett undantag.

"Mitt i Smålands djupa skogar med utsikt över Vikaresjön mot Isaberg, bygger Stranduddens Sveriges första grindsamhälle med 18 unika enplanslägenheter där innovation och elegans möter bekvämlighet och trygghet."

Texten kommer från bolaget Stranduddens marknadsföring om ett område utanför Gnosjö i Småland, där våningar på mellan 150 och 170 kvadratmeter säljs för runt fyra miljoner kronor.

En tre kilometer lång mur löper runt området Strandudden utanför Gnösjö.

Foto: STRANDUDDEN

Under rubriken "Lifestyle" står att läsa:

"Hela Strandudden är byggt som ett gated community med fokus på trygghet och säkerhet."

Mikael Eliasson: I städerna finns portkoder och låsta innergårdar

Mannen bakom projektet, Mikael Eliasson, förstår inte problemet.

– Vi har valt att kalla detta gated community, eftersom vi har grindar och mur runt området. Så då hade vi blivit anklagade för det ändå till slut. Varför är det så farligt att kalla det gated community? Det är ju vanligt utomlands. Och i städerna finns portkoder och låsta innergårdar. Det är samma funktion som vi har, men då är det helt okej.

LÄS MER: [Staden där alla är pensionärer: "Jag behöver aldrig lämna området"](#)

Han ser sig som något av en byggrebull som ger kunderna vad de vill ha – trots debatt och kritik från forskare som pratar om ökad segregation genom grindsamhällen.

– Man vill alltid hänga ut mig i tidningar och säga att det här är fel. Men jag tar gärna en debatt. Vi har varit med i massa olika sammanhang.

– Uppmärksamheten har bara gynnat oss. Så skriv vad ni vill, säger Mikael Eliasson.

Mikael och Anneli Eliasson står bakom Strandudden utanför Gnösjö.

Grindsamhällen har blivit allt populärare i Sverige.

En Sifo-undersökning från juli i år visade att 35 procent av svenskarna tror att grindsamhällen kommer bli vanligare i framtiden. Samtidigt rapporterar byggföretagen om ökat intresse från kunderna.

Grindsamhällen blir allt mer populära i Sverige

Bostadsforskaren Magnus Lindgren, vid stiftelsen Tryggare Sverige, tror att svenskarna ändrat inställning till boendeformen.

– Vi har sett det här under sju, åtta år att många bostadsföretag har rapporterat om en ökad efterfrågan från kunder och klienter om mer stängda, låsta och inhägnade gated community-områden. Det finns en annan öppenhet nu. Tidigare har det varit lite skämmigt men nu finns det aktörer som öppet marknadsför sig som gated community.

Bostadsforskaren Magnus Lindgren varnar för grindsamhällen.

Foto: YOUTUBE/TRYGGARE SVERIGE

Han är dock, liksom en rad forskare, mycket kritisk till utvecklingen.

– Är det ett sånt samhälle vi vill ha? Där man låser in sig och spår på den polarisering som redan finns.

Han tror att Sverige – om inget görs – inom några år kan ha "jätteområden" som är grindsamhällen.

– Det går att på andra sätt än grindsamhällen bygga in säkerhet och trygghet i de nya områden som nu byggs. Problemet är att man tenderar att fortsätta göra tvärtom och då kommer den här utvecklingen mot grindsamhällen fortsätta.

Forskare varnar: Städer utarmas

Göran Cars, professor i samhällsplanering vid Kungliga tekniska högskolan, tror att vi står inför ett vägskäl.

– Jag kan bara hoppas att man tar tag i det på allvar. Det man ser i länder med grindsamhällen är att man lägger samhällelig service innanför grindarna. Där finns bad, spa, bibliotek, fritidslokaler. Det innebär att stan i övrigt utarmas på dessa funktioner.

Professor Göran Cars tror att grindsamhällen kan leda till att övriga samhället utarmas.

Foto: HÅLLBAR STAD

Ola Nylander, arkitekturprofessor på Chalmers, lyfter fram grindsamhällen som ett led i en större trend mot slutna kvarter i städerna, där flera hus omringar en innergård.

– Det går mer och mer mot det slutna kvarteret. Det står ju till och med i Göteborgs stadsbyggnadspolicy.

Men medan det slutna kvarteret är mer accepterat som en trygghetsskapande lösning ser han grindsamhällen som ett extremt och problematiskt exempel på samma trend.

– Grindsamhällen är ett tecken på att samhället inte är tryggt. Man måste i stället anstränga sig mer för att på andra sätt skapa tryggare miljöer, säger Ola Nylander.

Ola Nylander, professor på Chalmers, ser grindsamhällen som en del i en trend mot slutna kvarter.
Foto: CHALMERS

För Mikael Eliasson i Gnosjö är grindsamhället i stället en personlig dröm på väg att bli verklighet.

Han var pionjär på området när han redan 2003 köpte loss det tidigare industriområdet och började skissa på planerna för ett grindsamhälle. Efter många omgångar – saneringar, överklaganden, turer i länsstyrelsen – planeras det första huset på området att stå klart nästa år.

Det första huset på området Strandudden är planerat att byggas nästa år.
Foto: STRANDUDDEN

Och då tänker han själv bosätta sig i den bästa våningen.

– Det blir översta våningen, det blir ju som ett penthouse där uppe.

Han får då utsikt mot Vikaresjön – och den tre kilometer långa muren som omgärdar området.

Claes Petersson
claes.petersson@expressen.se

Dela artikel

[Anmäl text- och faktafel](#) | [Anmäl till Pressombudsmannen](#)

Chefredaktör Expressen: Thomas Mattsson
Chefredaktör GT: Sofia Dahlström
Chefredaktör KvP: Magnus Ringman
Ansvarig utgivare: Thomas Mattsson
Kulturchef: Karin Olsson
Politisk redaktör: Anna Dahlberg
VD: Anders Eriksson
Annonsdirektör: Alexander Lydecker

Redaktionen:
Telefon: +46 8 738 30 00
Mejla: redaktionen@expressen.se

Tipsa oss:
SMS/MMS: 71717

KONTAKTA OSS
[Kontaktuppgifter till redaktionen](#)
[Kundtjänst](#)
[Anmäl störande/felaktig annons](#)
[Cookies](#)
[Personuppgifter](#)
[Annonsvänligt Sverige](#)
[Bonnier News](#)
[Jobba hos oss](#)
[Press](#)
[PO-anmäl Expressen](#)

OM EXPRESSEN
[Detta är Expressen](#)
[Expressens uppdrag](#)
[Expressens ägare](#)
[Expressens ledning](#)
[Expressens historia](#)
[Information in Arabic](#)
[Information in English](#)
[Information in French](#)
[Information in German](#)
[Information in Spanish](#)